Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA M. BOBEKA [*M. BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 18. oktobrī[1]

Lieta C-535/17

NK (*PI Gerechtsdeurwaarderskantoor BV* un PI maksātnespējas administrators)
pret
BNP Paribas Fortis NV

(*Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija civillietās un komerclietās – Regula (EK) Nr. 44/2001 – Maksātnespējas procedūras – Regula (EK) Nr. 1346/2000 – Piemērošanas joma – Regula (EK) Nr. 864/2007 – Piemērojamība laikā – Administratora celta prasība par zaudējumu atlīdzību pret trešo personu, kas rīkojusies prettiesiski attiecībā pret kreditoriem

I. Ievads

1. PI bija tiesu izpildītājs Nīderlandē. Viņam bija norēķinu konts *BNP Paribas Fortis NV* (turpmāk tekstā – "*Fortis*") Beļģijā. PI kontu izmantoja profesionāliem mērķiem saistībā ar savu tiesu izpildītāja praksi. 2006. gadā PI izveidoja sabiedrību tiesu izpildītāja prakses darbību veikšanai. Viņš bija vienīgais dalībnieks un minētās sabiedrības direktors. Sabiedrības vārdā tika turēts vēl viens konts, proti, trasta konts *Rabobank* Nīderlandē.

2. 2008. gada septembrī PI pārskaitīja 550 000 EUR no *Rabobank* trasta konta Nīderlandē uz *Fortis* norēķinu kontu Beļģijā. Pēc dažām dienām viņš šo summu izņēma skaidrā naudā no *Fortis* norēķinu konta.

3. Gan PI, gan uzņēmumu atzina par maksātnespējīgu. Administrators, kas strādā ar šīm maksātnespējas procedūrām, kuras uzsāktas Nīderlandē, tagad pieprasa *Fortis* atmaksāt 550 000 EUR PI un uzņēmuma kreditoru kopuma interesēs. Šāda veida pieprasījumu Nīderlandes tiesībās sauc par "*Peeters*/*Gatzen* prasību". Pirmo reizi to atļāva 1983. gadā ar *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) lēmumu, kas šajā lietā ir iesniedzējtiesa.

4. Lai lemtu par starptautiskas piekritības jautājumu, iesniedzējtiesa jautā šai Tiesai, vai tāda prasība kā *Peeters/Gatzen* prasība ir Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām[2] (turpmāk tekstā – "Maksātnespējas regula") vai Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās[3] (turpmāk tekstā – "Briseles I regula") darbības jomā.

1 Oriģinālvaloda – angļu.
2 OV 2000, L 160, 1. lpp.
3 OV 2001, L 12, 1. lpp.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Briseles I regula

5. Saskaņā ar Briseles I regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu regulu nepiemēro "bankrotu, ar maksātnespējīgu uzņēmējsabiedrību vai citu juridisko personu likvidāciju saistītām procedūrām, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem un līdzīgām procedūrām".

2. Romas II regula

6. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām ("Roma II") (turpmāk tekstā – "Romas II regula")[4] 17. pantā ir noteikts:

"Vērtējot tādas personas darbību, ko uzskata par atbildīgu, faktiski un ciktāl tas iespējams ņem vērā drošības un uzvedības noteikumus, kas bijuši spēkā tajā vietā un laikā, kad iestājies notikums, kurš radījis atbildību."

7. Romas II regulas 31. panta nosaukums ir "Piemērošana laikā". Tajā noteikts, ka šo regulu "piemēro notikumiem, kas rada kaitējumu un kas iestājas pēc tās stāšanās spēkā". Saskaņā ar 32. pantu, kura nosaukums ir "Piemērošanas diena", regulu "piemēro no 2009. gada 11. janvāra".

3. Maksātnespējas regula

8. Maksātnespējas regulas 6. apsvērumā ir noteikts: "Saskaņā ar proporcionalitātes principu šajā regulā būtu jāaprobežojas tikai ar noteikumiem, kas regulē piekritību maksātnespējas procedūru sākšanai un nolēmumus, ko taisa, tieši pamatojoties uz maksātnespējas procedūrām, un kas ir cieši saistīti ar šādām procedūrām. [..]"

9. Maksātnespējas regulas 3. pantā ir izklāstīti noteikumi par starptautisko piekritību. Saskaņā ar šī panta 1. punktu piekritība sākt maksātnespējas procedūras ir "tās dalībvalsts tiesai, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs".

10. Maksātnespējas regulas 4. pantā ir izklāstīti noteikumi par piemērojamiem tiesību aktiem. Tie ir šādi:

"1. Ja vien šajā regulā nav noteikts citādi, uz maksātnespējas procedūru un tās sekām attiecas tās dalībvalsts tiesību akti, kuras teritorijā šāda procedūra ir sākta, turpmāk – "procedūras sākšanas valsts".

2. Procedūras sākšanas valsts tiesības paredz nosacījumus šādu procedūru sākšanai, to izpildei un izbeigšanai. Cita starpā tie nosaka:

[..]

c) attiecīgās parādnieka un likvidatora pilnvaras;

4 OV 2007, L 199, 40. lpp.

[..]

m) noteikumus attiecībā uz to juridisko aktu spēkā neesamību, atzīšanu par spēkā neesošiem un nepiemērošanu, kas kaitē kreditoriem."

11. Saskaņā ar Maksātnespējas regulas 13. pantu "Juridiski akti, kas kaitē kreditoriem":

"Šīs regulas 4. panta 2. punkta m) apakšpunktu nepiemēro, ja persona, kas guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, sniedz pierādījumu, ka:

– uz minēto juridisko aktu attiecas tādas dalībvalsts tiesību akts, kas nav procedūras sākšanas valsts,

– ka konkrētajā lietā šie tiesību akti neļauj nekādi apstrīdēt minēto tiesību aktu."

B. Nīderlandes tiesības (un judikatūra)

1. "Peeters/Gatzen" prasība

12. *Peeters/Gatzen* prasību pirmo reizi atļāva iesniedzējtiesa, *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), ar 1983. gada 14. janvārī sniegtu spriedumu [5]. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētā tiesa apraksta dažas no galvenajām šī veida prasības raksturiezīmēm, kā noteikts tās turpmākajā judikatūrā [6].

13. Ja pirms maksātnespējas procedūras uzsākšanas maksātnespējīgais parādnieks ir radījis kaitējumu kreditoriem, administrators ir tiesīgs pārstāvēt kreditoru kopuma intereses. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) ir spriedusi, ka noteiktos apstākļos var pastāvēt arī iespēja celt prasību par neatļautu darbību rezultātā nodarīta kaitējuma atlīdzību pret kaitējuma radīšanā iesaistītu trešo personu, kaut arī šādu tiesību nav pašam maksātnespējīgajam parādniekam. Līdzekļi, kas iegūti no šādas prasības, kuru administrators ir cēlis kreditoru kopuma interesēs, – tāpat kā līdzekļi no darījumu atcelšanas prasījumiem saskaņā ar 1893. gada 30. septembra *Faillissementswet* (Maksātnespējas likums, turpmāk tekstā – "*Fw*") 42. un nākamajiem pantiem – tiek iekļauti parādnieka mantā. Tādējādi labumu gūst kreditoru kopums, jo palielinās sadalāmais īpašums.

14. Administratoram ir tiesības celt prasības, pamatojoties uz *Fw* 68. panta 1. punktu, kas viņam nosaka uzdevumu pārvaldīt un likvidēt parādnieka mantu. Šīs tiesības celt prasību – neatkarīgi no tā, vai administrators šīs tiesības izmanto vai ne, – nerada šķēršļus atsevišķiem kreditoriem pašiem vērsties tiesā ar prasījumiem, uz ko tiem ir tiesības trešo personu neatļautu darbību dēļ. Tomēr ieinteresētība pienācīgā maksātnespējas procedūras norisē var būt par pamatu tam, ka tad, ja arī administrators, balstoties uz tiem pašiem faktiem, kreditora kopuma interesēs ceļ prasību pret trešo personu saistībā ar neatļautām darbībām, vispirms tiek lemts par šo prasījumu un tikai pēc tam – par atsevišķa kreditora(-u) prasījumu.

15. Vērtējot prasību, ko administrators ir cēlis kreditoru kopuma interesēs, nav jāpārbauda katra atsevišķa iesaistītā kreditora individuālā situācija, jo galvenā prioritāte ir atlīdzināt kreditoriem radītos kopējos zaudējumus. Turklāt kolektīvās intereses, kuru aizstāvība ir administratora mērķis, attaisno to, ka trešā persona *Peeters/Gatzen* prasībā nevar izmantot visus aizstāvības līdzekļus, kas, iespējams, būtu tās rīcībā, vēršoties pret atsevišķiem kreditoriem.

5 ECLI:NL:HR:1983:AG4521, NJ 1983/597.

6 Iesniedzējtiesa norāda savus spriedumus, 1994. gada 23. decembris, ECLI:NL:HR:1994:ZC1590, NJ 1996/628; 2001. gada 21. decembris, ECLI:NL:HR:2001:AD 2684, NJ 2005/95; 2005. gada 16. septembris, ECLI:NL:HR:2005:AT7797, NJ 2006/311, un 2009. gada 24. aprīlis, ECLI:NL:HR:2009:BF3917, NJ 2009/416.

16. Administratora tiesības ierosināt *Peeters/Gatzen* prasību neaprobežojas tikai ar lietām, kur trešā persona pieder personu lokam, kurām, pamatojoties uz *Pauliana* (maksātnespējas) prasību (*Fw* 42. un nākamie panti), būtu jāuzņemas atbildība par līdzdalību prasībā apgalvotajās kaitnieciskajās darbībās. Administratora tiesības vispārīgi attiecas uz kreditoru kopumam radītiem zaudējumiem, ko izraisījušas tādas trešās personas neatļautas darbības, kas piedalījusies šo zaudējumu radīšanā. Nav nepieciešams, lai trešā persona būtu radījusi zaudējumus vai guvusi no tiem labumu – pietiek ar to, ka trešā persona ir varējusi novērst zaudējumu rašanos, taču tā vietā tā ir līdzdarbojusies.

III. Fakti, tiesvedības valsts tiesās un prejudiciālie jautājumi

17. PI no 2002. gada līdz atstādināšanai no amata bija tiesu izpildītājs Bēkā (*Beek*, Nīderlande). No 2002. gada PI bija norēķinu konts bankā *Fortis*, kas reģistrēta saskaņā ar Beļģijas likumiem. Šis norēķinu konts bija Beļģijā, un PI tiesu izpildītāja birojs to izmantoja parādnieku līdzekļu apķīlāšanai Beļģijā.

18. 2006. gadā PI nodibināja sabiedrību ar ierobežotu atbildību *PI Gerechtsdeurwaarderskantoor BV* (turpmāk tekstā – "*PI BV*"), kurā viņš bija vienīgais dalībnieks un vienīgais direktors. Ar *PI BV* nodibināšanu aktīvi, ar ko PI bija agrāk rīkojies kā individuālais komersants, tostarp norēķinu konts *Fortis*, tika piešķirti minētajai sabiedrībai. *PI BV* bija arī trasta konts *Rabobank*, Nīderlandē, saistībā ar tās tiesu izpildītāju praksi. Šo kontu tiesu izpildītāju birojs izmantoja apmēram 200 klientu naudas līdzekļu pārvaldīšanai.

19. Laikā no 2008. gada 23. līdz 26. septembrim PI ar internetbankas starpniecību no trasta konta *Rabobank* pārskaitīja kopumā 550 000,00 EUR uz norēķinu kontu *Fortis*. 2008. gada 1. un 3. oktobrī PI izņēma no norēķinu konta *Fortis* skaidru naudu kopumā 550 000,00 EUR apmērā.

20. 2008. gada 16. decembrī PI atstādināja no amata par viņam uzticēto līdzekļu piesavināšanos. Ar to pašu pamatojumu viņam vēlāk piesprieda brīvības atņemšanas sodu.

21. 2009. gada 23. jūnijā *PI BV* tika atzīta par maksātnespējīgu. 2010. gada 2. martā PI pieteica savu maksātnespēju. Maksātnespējas procedūras tika konsolidētas. NK ir administrators abās maksātnespējas procedūrās.

22. Administrators cēla prasību *Rechtbank Maastricht* (Māstrihtas rajona tiesa, Nīderlande; turpmāk tekstā – "pirmās instances tiesa"), pieprasot uzlikt *Fortis* par pienākumu samaksāt 550 000,00 EUR. Viņš apgalvoja, ka *Fortis* ir rīkojusies prettiesiski attiecībā pret *PI BV* un PI kreditoru kopumu, ļaujot PI netraucēti izņemt skaidru naudu un tādējādi nepildot savus ar likumu noteiktos pienākumus. Administrators uzskata, ka *Fortis* darbību rezultātā kreditoriem abās maksātnespējas procedūrās ir radušies zaudējumi.

23. Pirmās instances tiesa lēmumā, par kuru var iesniegt blakus sūdzību, tiesa apstiprināja, ka tā ir kompetenta lemt par administratora celto prasību. *Gerechtshof 's-Hertogenbosch* (Hertogenbošas apgabala apelācijas tiesa, Nīderlande; turpmāk tekstā – "otrās instances tiesa") apstiprināja šo spriedumu ar 2013. gada 4. jūnija lēmumu, par kuru var iesniegt blakus sūdzību, un sprieda, ka administratora celtā prasība pamatojas tikai uz PI un *PI BV* maksātnespēju un tādēļ uz to attiecas Maksātnespējas regula.

24. Pirmās instances tiesa ar galējo spriedumu piesprieda *Fortis* samaksāt administratora pieprasītos 550 000,00 EUR.

25. Izskatot apelācijas sūdzību, ar kuru minētais galīgais spriedums tika pārsūdzēts, otrās instances tiesa 2016. gada 16 februāra lēmumā, par kuru var iesniegt blakus sūdzību, konstatēja, ka tā jau 2013. gada 4. jūnijā ir pieņēmusi lēmumu, par kuru var iesniegt blakus sūdzību, attiecībā uz piekritību, tāpēc tā (principā) nevar lemt atkārtoti. Tomēr tā pieņēma zināšanai, ka vēlāki šīs Tiesas spriedumi – 2014. gada 4. septembra spriedums *Nickel & Goeldner Spedition*[7] un 2015. gada 11. jūnija spriedums *Comité d'entreprise de Nortel Networks* u.c.[8] – pamatoja *Fortis* apgalvojumu, ka 2013. gada 4. jūnija lēmums, par kuru var iesniegt blakus sūdzību, ir nepareizs. Tāpēc otrās instances tiesa nolēma atļaut provizorisku apelācijas sūdzību kasācijas kārtībā par minēto jautājumu.

26. Otrās instances tiesa uzskatīja arī, ka 2001. gada 11. aprīļa *Wet Conflictenrecht Onrechtmatige Daad* (Likums par tiesību normu kolīzijām attiecībā uz neatļautām darbībām, turpmāk tekstā – "*WCOD*") ir piemērojams zaudējumiem, kas radušies, pirms 2009. gada 11. janvārī stājās spēkā Romas II regula. Saskaņā ar *WCOD* 3. pantu par prasību ir jālemj, balstoties uz Beļģijas tiesību normām, jo *Fortis* darbojās Beļģijā.

27. Otrās instances tiesa sprieda arī, ka atbilde uz jautājumu, vai administrators ir tiesīgs celt noteikta veida prasību, piemēram, tādu kā *Peeters/Gatzen* prasību, ir jāsniedz, balstoties uz tiesību normām, kas piemērojamas maksātnespējai (Maksātnespējas regulas 4. panta 2. punkta c) apakšpunkts). Šajā lietā saskaņā ar Nīderlandes tiesību normām administratoram tiek dota iespēja celt *Peeters/Gatzen* prasību.

28. Administrators iesniedzējtiesā cēla pārsūdzību kasācijas kārtībā par otrās instances tiesas 2016. gada 16. februāra lēmumu, par kuru var iesniegt blakus sūdzību. Administrators apgalvoja, ka saskaņā ar Maksātnespējas regulas 4. panta 1. punktu otrās instances tiesai bija jākonstatē, ka *Peeters/Gatzen* prasība ir uzskatāma par "maksātnespējas procedūras sekām" un ka tāpēc tai jāpiemēro *lex fori concursus* (proti, Nīderlandes tiesību normas).

29. *Fortis* attiecībā uz 2013. gada 4. jūnija un 2016. gada 16. februāra lēmumiem, par kuriem var iesniegt blakus sūdzību, otrās instances tiesā ir iesniegusi pretapelācijas sūdzību. Tā apgalvoja, ka otrās instances tiesa nav ņēmusi vērā to, ka administratora celtajai prasībai ir piemērojama Briseles I regula, nevis Maksātnespējas regula. Uz *Peeters/Gatzen* prasību nav attiecināmi Briseles I regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunkta noteikumi par izņēmumiem, jo šī prasība ir pamatota ar vispārējām civiltiesību normām un līdz ar to tiešā veidā neizriet no atšķirīgajiem īpašajiem noteikumiem, kas attiecas uz maksātnespējas procedūrām.

30. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) norāda, ka *Peeters/Gatzen* prasība ir saistīta ar kreditoru tiesībām celt prasību un trešās personas atbildību attiecībā pret kreditoriem un ka minētās tiesības celt prasību un atbildība sākotnēji izriet no vispārējām civiltiesību normām. Tomēr tā arī uzsver, ka administratora tiesības celt šādu prasību izriet no noteikumiem par maksātnespēju un ka ar prasību iegūtie līdzekļi tiek iekļauti parādnieka mantā, nevis izmaksāti atsevišķiem kreditoriem.

31. Iesniedzējtiesai ir arī šaubas par prasībai piemērojamiem tiesību aktiem. Otrās instances tiesa nošķīra tiesību normas, kas attiecas uz administratora tiesībām celt *Peeters/Gatzen* prasību (*ius agendi*) un uz šo prasību attiecināmās materiālo tiesību normas (kas būtu Beļģijas tiesības). Tomēr gadījumā, ja ir piemērojama Maksātnespējas regula, iesniedzējtiesa tālāk jautā, vai tiesību normas, kuras piemērojamas minētajai prasībai saskaņā ar Maksātnespējas regulas 4. panta 2. punktu (Nīderlandes tiesības), ir attiecināmas uz prasību kopumā, proti, gan attiecībā uz tiesībām celt prasību, gan attiecībā uz materiālajām tiesībām, ko tai piemēro. Turklāt, ja tas tā ir, iesniedzējtiesa jautā, vai tomēr nevajadzētu ņemt vērā Beļģijas tiesību aktus, lai izvērtētu *Fortis* atbildību.

7 C-157/13, EU:C:2014:2145.

8 C-649/13, EU:C:2015:384.

32. Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai prasība par zaudējumu atlīdzību, kuru administrators, pildot *Faillissementswet* 68. panta 1. punktā paredzēto maksātnespējīgā parādnieka mantas pārvaldības un likvidēšanas uzdevumu, kreditoru kopuma vārdā ir cēlis pret trešo personu sakarā ar to, ka šī trešā persona ir rīkojusies prettiesiski, un kurā ietvertā prasījuma izpildes gadījumā iegūtie līdzekļi tiek iekļauti parādnieka mantā, ir izņēmums, uz ko attiecas Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 1. panta 2. punkta b) apakšpunkts?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša un saskaņā ar to uz prasību attiecas Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām, vai šai prasībai saskaņā ar minētās regulas 4. panta 1. punktu – gan attiecībā uz administratora tiesībām celt prasību, gan piemērojamām materiālajām tiesībām – ir piemērojamas tās dalībvalsts maksātnespējas tiesību normas, kurā ir sākta procedūra?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai tās dalībvalsts tiesām, kurās ir sākta maksātnespējas procedūra, šajā gadījumā – ja nepieciešams, pēc analoģijas – ir jāņem vērā:

   a) Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām 13. panta noteikumi tādā ziņā, ka atbildētājs pret prasību, ko administrators ir cēlis kreditoru kopuma interesēs, var vērsties, pierādot, ka par tā rīcību neiestājas atbildība, vērtējot pēc tām tiesību normām, kuras būtu attiecināmas uz prasību tad, ja to saistībā ar neatļautām darbībām celtu nevis administrators, bet atsevišķi kreditori;

   b) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Romas II regula), 17. panta noteikumi, tostarp kopsakarā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām 13. pantu, respektīvi, apgalvotās neatļautās darbības veikšanas vietā spēkā esošie drošības un rīcības noteikumi, piemēram, finanšu jomā piemērojamie banku rīcības noteikumi?"

33. Rakstveida apsvērumus iesniedza administrators, *Fortis*, Portugāles valdība, kā arī Eiropas Komisija. 2018. gada 5. jūlija tiesas sēdē mutvārdu apsvērumus iesniedza administrators, *Fortis* un Komisija.

IV. Vērtējums

34. Šie secinājumi ir strukturēti šādi: sākumā es pārskatīšu kritērijus, kas nošķir Briseles I regulu no Maksātnespējas regulas. Piemērojot šos kritērijus *Peeters/Gatzen* prasībai, es nonākšu pie secinājuma, ka uz šādas prasības materiālo piemērošanas jomu attiecas Briseles I regula (A sadaļa). Tāpēc, manuprāt, nav nepieciešams atbildēt uz otro un trešo iesniedzējtiesas jautājumu. Tomēr, lai pilnībā palīdzētu Tiesai, ja tā, atbildot uz pirmo jautājumu, nonāktu pie cita secinājuma, es īsumā pieskaršos jautājumam, vai saskaņā ar Maksātnespējas regulu vispārēji piemērojamais *lex fori concursus* var attiekties tikai uz dažiem prasības elementiem (B sadaļa), un noslēgumā pievērsīšos iespējamai Romas II regulas piemērošanai laikā pamatlietā (C sadaļa).

A. Pirmais jautājums – Briseles I regulas un Maksātnespējas regulas piemērošanas joma

35. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, kura regula (Briseles I regula vai Maksātnespējas regula) ir piemērojama prasībai par zaudējumu atlīdzību, kuru administrators ir cēlis pret trešo personu saskaņā ar pienākumu, kas viņam uzlikts ar valsts tiesību aktiem par maksātnespēju, lai administrētu un likvidētu parādnieka mantu kreditoru kopuma vārdā, ja šī prasība ir celta, pamatojoties uz to, ka minētā trešā persona rīkojusies prettiesiski attiecībā pret kreditoriem, un ja prasības apmierināšanas gadījumā iegūtie līdzekļi tiek iekļauti parādnieka mantā.

36. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jānosaka, vai uz šādu prasību attiecas Briseles I regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētais izņēmums, kurā noteikts, ka šī regula neattiecas uz "bankrotu, ar maksātnespējīgu uzņēmējsabiedrību vai citu juridisko personu likvidāciju saistītām procedūrām, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem un līdzīgām procedūrām". Tikai tad, ja tiktu uzskatīts, ka uz šādu prasību minētais izņēmums attiecas, tiktu piemērota Maksātnespējas regula.

1. Saistība starp Briseles I regulu un Maksātnespējas regulu

37. Atbilstoši iedibinātajai judikatūrai [9] Briseles I regula un Maksātnespējas regula ir jāinterpretē tā, lai, no vienas puses, novērstu jebkādu šajos tiesību aktos paredzēto tiesību normu pārklāšanos un, no otras puses, izvairītos no juridiskā vakuuma. Līdz ar to uz darbībām, uz kurām atbilstoši Briseles I regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktam minētā regula neattiecas, attiecas Maksātnespējas regula. Un otrādi – uz darbībām, uz kurām neattiecas Maksātnespējas regula, attiecas Briseles I regula.

38. Ņemot vērā Briseles I regulas apsvērumus un it īpaši 7. apsvērumu, Tiesa ir arī spriedusi, ka ES likumdevēju nodoms bija paredzēt šīs regulas 1. panta 1. punktā minētā jēdziena "civillietas un komerclietas" plašu definīciju [10]. Turpretim Maksātnespējas regulas darbības joma jāinterpretē šauri [11].

39. Tātad abām regulām jābūt savstarpēji papildinošām. Tiesa jau ir norādījusi, ka bankrota un līdzīgas procedūras tika izslēgtas no Briseles I regulas juridiskās priekšgājējas, proti, Briseles konvencijas, piemērošanas jomas [12] gan konkrētā jautājuma īpašā rakstura dēļ, kuram nepieciešami īpaši noteikumi, gan ievērojamu atšķirību dēļ starp Līgumslēdzēju valstu tiesību aktiem [13]. Tomēr nav apstrīdams arī tas [14], ka minēto izņēmumu noteica fakts, ka, pieņemot Briseles konvenciju, paralēli tika izstrādāta konvencija par bankrotu, likvidāciju, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem un līdzīgām procedūrām, lai nodrošinātu iepriekš minētos īpašos noteikumus. Bija paredzēts, ka abas konvencijas viena otru

9 Skat. spriedumus, 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 21. punkts); 2015. gada 11. jūnijs, *Comité d'entreprise de Nortel Networks* u.c. (C-649/13, EU:C:2015:384, 26. punkts), un 2017. gada 9. novembris, *Tünkers France* un *Tünkers Maschinenbau* (C-641/16, EU:C:2017:847, 17. punkts). Šajā sakarā skat. arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Briseles Ia regula"); spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 24. punkts).

10 Skat. spriedumus, 2009. gada 10. septembris, *German Graphics Graphische Maschinen* (C-292/08, EU:C:2009:544, 22. un 23. punkts), un 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 22. punkts). Skat. arī spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 25. punkts).

11 Skat. spriedumus, 2009. gada 10. septembris, *German Graphics Graphische Maschinen* (C-292/08, EU:C:2009:544, 25. punkts), un 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 22. punkts). Skat. arī spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 25. punkts).

12 Konvencija par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (1968. gada 27. septembris) (OV 1978, L 304, 36. lpp.).

13 Skat. spriedumus, 1979. gada 22. februāris, *Gourdain* (133/78, EU:C:1979:49, 3. punkts), un 2009. gada 2. jūlijs, *SCT Industri* (C-111/08, EU:C:2009:419, 20. punkts).

14 Skat. spriedumu, 2012. gada 19. aprīlis, *F-Tex* (C-213/10, EU:C:2012:215, 21. punkts).

papildinās, tādā nozīmē, ka procedūras, kas ietilpst Bankrota konvencijas darbības jomā, tiktu izslēgtas no Briseles konvencijas darbības jomas [15]. Lai gan Konvencija par maksātnespējas procedūrām [16] nekad nestājās spēkā, tā kalpoja par pamatu vēlāk pieņemtajai Maksātnespējas regulai, kurā identiski tika atspoguļoti šīs konvencijas noteikumi [17].

2. Izņēmums – [prasība] "tieši izriet" un/vai "cieši saistīta ar" maksātnespējas procedūru

40. Attiecībā uz Briseles I regulas nošķiršanu no Maksātnespējas regulas Tiesa saistībā ar Briseles I regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto izņēmumu ir noteikusi, ka tikai tās prasības, kas *tieši izriet* no maksātnespējas procedūras un ir *cieši ar to saistītas* [18], ir izslēgtas no Briseles I regulas piemērošanas jomas [19]. Tādējādi tikai šādas prasības ietilpst Maksātnespējas regulas piemērošanas jomā [20].

41. Pirmo reizi Tiesa šo formulu pielietoja *Gourdain* lietā [21]. Kā Tiesa daudzkārt ir atzīmējusi [22], tāds pats formulējums ir paredzēts arī Maksātnespējas regulas 6. apsvērumā, kurā ir definēts regulas priekšmets. Tas pats formulējums ir arī Maksātnespējas regulas 25. panta 1. punkta otrajā daļā. Minētā panta pirmā daļa nosaka pienākumu atzīt nolēmumus, ko sniegusi tiesa, kurai ir jurisdikcija atbilstoši regulas 3. panta 1. punktam [23]. Saskaņā ar tā paša panta otro daļu šī panta pirmā daļa attiecas arī uz "nolēmumiem, kas izriet tieši no maksātnespējas procedūras un ir ar to cieši saistīti". Turklāt spriedumā *Seagon* Tiesa konstatēja, ka Maksātnespējas regulas 3. panta 1. punkts "jāinterpretē tādējādi, ka tai dalībvalstij, kuras teritorijā ir uzsākta maksātnespējas procedūra, ir noteikta arī starptautiskā piekritība izskatīt tieši no šīs procedūras izrietošās un ar to cieši saistītās prasības" [24].

42. Tādējādi šī formula tiek citēta kā tests, kas jāizmanto, lai noteiktu, vai prasība (piemēram, *Peeters/Gatzen* prasība šajā lietā) ietilpst Briseles I regulas vai Maksātnespējas regulas darbības jomā.

3. Piemērojamais tests – divi kritēriji vai tikai viens?

43. Tomēr taisnības pēc jāatzīst, ka, rūpīgāk izvērtējot judikatūru, šķiet, ka tests, kas jāpiemēro atsevišķās lietās, nav nemaz tik vienkāršs, jo īpaši attiecībā uz i) konkrētā satura definīciju ikvienam no diviem kritērijiem un ii) to savstarpējām attiecībām.

15 Skat. *P. Jenard* ziņojumu par Konvenciju par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1979, C 59, 1., 11. un 12. lpp.). Skat. arī *P. Schlosser* ziņojumu par Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos konvencijai par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās, kā arī tās protokolam par šīs konvencijas Tiesas sniegto interpretāciju (OV 1979, C 59, 71. lpp., 53. punkts).

16 Dalībvalstu parakstīšanai atvērta 1995. gada 23. novembrī.

17 Skat. spriedumu, 2012. gada 19. aprīlis, *F-Tex* (C-213/10, EU:C:2012:215, 24. punkts).

18 2015. gada 11. jūnija spriedumā *Comité d'entreprise de Nortel Networks* u.c. (C-649/13, EU:C:2015:384) šādas prasības ir sauktas par "saistītām prasībām".

19 Par ekvivalentu Briseles konvencijas noteikumu, proti, 1. panta otrās daļas 2. punktu, skat. spriedumus, 1979. gada 22. februāris, *Gourdain* (133/78, EU:C:1979:49, 4. punkts), un 2009. gada 12. februāris, *Seagon* (C-339/07, EU:C:2009:83, 19. punkts). Par Briseles I regulu skat. spriedumus, 2012. gada 19. aprīlis, *F-Tex* (C-213/10, EU:C:2012:215, 29. punkts); 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 23. punkts), un 2015. gada 11. jūnijs, *Comité d'entreprise de Nortel Networks* u.c. (C-649/13, EU:C:2015:384, 27. punkts). Par Briseles Ia regulu skat. spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 26. punkts).

20 Spriedumi, 2012. gada 19. aprīlis, *F-Tex* (C-213/10, EU:C:2012:215, 29. punkts); 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 23. punkts); 2015. gada 11. jūnijs, *Comité d'entreprise de Nortel Networks* u.c. (C-649/13, EU:C:2015:384, 27. punkts), vai 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Spriedums, 1979. gada 22. februāris, *Gourdain* (133/78, EU:C:1979:49, 4. punkts).

22 Spriedumi, 2009. gada 12. februāris, *Seagon* (C-339/07, EU:C:2009:83, 20. punkts); 2017. gada 9. novembris, *Tünkers France* un *Tünkers Maschinenbau* (C-641/16, EU:C:2017:847, 20. punkts), un 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 27. punkts).

23 Skat. spriedumu, 2009. gada 12. februāris, *Seagon* (C-339/07, EU:C:2009:83, 25. punkts).

24 Spriedums, 2009. gada 12. februāris, *Seagon* (C-339/07, EU:C:2009:83, 21. punkts). Šo noteikumu pēc tam kodificēja 6. panta 1. punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2015/848 (2015. gada 20. maijs) par maksātnespējas procedūrām (OV 2015, L 141, 19. lpp.), ar ko atcēla Maksātnespējas regulu, bet kas nav piemērojama *ratione temporis* izskatāmajai lietai. Saskaņā ar šo noteikumu "dalībvalsts, kuras teritorijā saskaņā ar 3. pantu ir sāktas maksātnespējas procedūras, tiesu piekritībā ir izskatīt prasības, kas tieši izriet no maksātnespējas procedūrām un ir cieši saistītas ar tām, piemēram, apstrīdēšanas prasības".

44. Nenoteiktība sākas jau ar katra kritērija saturu. "Tieši izriet no" nozīme, šķiet, pāriet no *tiešas saiknes* novērtējuma (tādējādi faktiski bīstami tuvojoties tam, lai apvienotos ar otro nosacījumu) uz prasības *juridiskā pamata* analīzi (prasības patiesā cēloņa nozīmē). Būt "cieši saistītai" ar maksātnespējas procedūru norāda uz sava veida tuvas saiknes testu, lai gan nav pilnīgi skaidrs, kuri apstākļi jāņem vērā, lai izvērtētu, vai konkrētajā lietā ir šāda cieša saikne.

45. Šo nenoteiktību vēl vairāk palielina neskaidrība par loģisko saikni starp šiem diviem kritērijiem, radot šaubas, vai tie patiešām ir divi dažādi nosacījumi. "Un" kā gramatiskā saikļa lietojums norāda uz loģisku saikni – visa propozīcija būs patiesa, ja un tikai tad ja tiks izpildītas abas atsevišķās propozīcijas. Tādējādi būtu divi kumulatīvi kritēriji.

46. Tomēr judikatūra pilnībā neapstiprina šo apgalvojumu.

47. Dažos gadījumos Tiesa ir spriedusi, ka tad, ja viens kritērijs nav izpildīts, otrs nav jāizskata. Piemēram, *F-Tex* lietā Tiesa uzskatīja, ka tāpēc, ka attiecīgā prasība nav cieši saistīta ar maksātnespējas procedūru (otrais nosacījums), nav jālemj par tiešu saikni starp prasību un šo procedūru (pirmais nosacījums)[25]. Lietā *Nickel & Goeldner Spedition* Tiesa nosprieda, ka izskatāmajai prasībai nav tiešas saiknes ar maksātnespējas procedūru (pirmais nosacījums), tāpēc nav jāpārbauda, vai prasība ir cieši saistīta ar minēto procedūru (otrais nosacījums)[26].

48. Citās lietās tas, ka viens no testa kritērijiem nebija izpildīts, neliedza Tiesai izvērtēt otru kritēriju. Tā tas bija *Tünkers France* un *Tünkers Maschinenbau* lietā, kad Tiesa, nospriedusi, ka izskatāmā prasība tieši neizriet no maksātnespējas procedūras (pirmais nosacījums), pārbaudīja, vai prasība ir cieši saistīta ar procedūru (otrais nosacījums)[27]. Tomēr Tiesa secināja, ka nav izpildīts arī otrais nosacījums. Tādējādi no šīs lietas nekādi nevar secināt, ka viens no diviem nosacījumiem ir svarīgāks par otru. Bet nepieciešamība pārbaudīt abus kritērijus rada šaubas par to kumulatīvo būtību – ja ir jāizpilda abi kritēriji, pārbaudīt abus būtu veltīgi, ja ir skaidrs, ka viens no tiem nav izpildīts.

49. Turklāt ir arī lietas, kurās Tiesa uzsvēra tikai vienu kritēriju, kas tika uzskatīts par izšķirošo, un norādīja, ka tas ir svarīgāks par otru.

50. Lietā *SCT Industri* Tiesa, atgādinot, ka *Gourdain* lietā tā ir nospriedusi, ka "prasība ir saistīta ar bankrotu, ja tā izriet tieši no bankrota un ir cieši saistīta ar [bankrota procedūru]", secināja, ka "*izšķirošs faktors*, lai noteiktu, vai ir piemērojams [Briseles I regulas] 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzētais izņēmums, ir tas, *cik cieša ir saistība* starp tādu tiesvedību kā pamata prāvā un maksātnespējas procedūru iepriekš minētās judikatūras lietā *Gourdain* izpratnē"[28].

51. Turpretim *Nickel & Goeldner Spedition* lietā Tiesa norādīja, ka "*noteicošais* kritērijs..., lai noteiktu jomu, uz kuru attiecas prasība, ir nevis procesuālais konteksts, kurā tā ietilpst, bet gan tās *juridiskais pamats*". Tiesa piebilda, ka saskaņā ar šādu pieeju ir jāizvērtē, vai šīs prasības pamatā esošās tiesības vai saistības izriet no kopīgiem civiltiesību un komerctiesību noteikumiem vai arī no atkāpes ietverošiem noteikumiem, kas ir raksturīgi maksātnespējas procedūrai[29].

25 Skat. spriedumu, 2012. gada 19. aprīlis, *F-Tex* (C-213/10, EU:C:2012:215, 47. un 48. punkts).

26 Skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 30. un 31. punkts).

27 Skat. spriedumu, 2017. gada 9. novembris, *Tünkers France* un *Tünkers Maschinenbau* (C-641/16, EU:C:2017:847, 22., 27. un 28. punkts).

28 Spriedums, 2009. gada 2. jūlijs, *SCT Industri* (C-111/08, EU:C:2009:419, 21. un 25. punkts) (mans izcēlums). Skat. arī spriedumu, 2009. gada 10. septembris, *German Graphics Graphische Maschinen* (C-292/08, EU:C:2009:544, 29. punkts).

29 Skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 27. punkts) (mans izcēlums). Skat. arī spriedumu, 2015. gada 11. jūnijs, *Comité d'entreprise de Nortel Networks* u.c. (C-649/13, EU:C:2015:384, 28. punkts), un neseno spriedumu, 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

52. Tādējādi pretēji pieejai *SCT Industri* lietā, kurā tika uzsvērts testa otrais nosacījums, rīcības juridiskā pamata kritērijs, šķiet, ir saistīts ar pirmo no abiem testa nosacījumiem, proti, to, ka prasība izriet tieši no maksātnespējas procedūras. Patiešām, lietā *Nickel & Goeldner Spedition*, ņemot vērā šo kritēriju, Tiesa izvērtēja attiecīgo prasību un secināja, ka šai prasībai nav tiešas saiknes ar maksātnespējas procedūru, kas nozīmē, ka nebija jāizvērtē, vai minētā prasība ir cieši saistīta ar šo procedūru [30].

53. Nesen Tiesa atzina, ka *gan* juridiskais pamats, *gan* saiknes tuvums ir *izšķiroši* kritēriji – pirmais ir pirmā nosacījuma analīze (vai prasība izriet tieši no maksātnespējas procedūras), un otrā – otrā nosacījuma izvērtējums (vai prasība ir cieši saistīta ar šādu procedūru) [31].

54. Tāpēc ir taisnīgi atzīt, ka var būt sarežģīti noteikt, kāds konkrēti ir testa saturs un kā to piemērot. Testa piemērošana svārstās starp diviem kumulatīviem nosacījumiem (lai arī ar diezgan neskaidrām kontūrām), dažreiz apvienojot abus nosacījumus vienā vai pat faktiski aizstājot abus nosacījumus ar citādi formulētu kritēriju.

55. Nevar, protams, noliegt, ka ES tiesību normu par starptautiskajām privāttiesībām interpretācija un piemērošana vienmēr būs tāda pati kā attiecībā uz jebkuru kolīzijas normu – lielā mērā atkarīga no apstākļiem un konteksta un ar individuālu pieeju katrā lietā. Tādējādi diskutēt par sīkumainu taksonomiju tādā tiesību jomā, kurā lietas tiek izspriestas, ņemot vērā katru individuālo gadījumu, nešķiet patiesi nepieciešami – katras atsevišķas lietas vispārējā procesuālajā kontekstā var vislabāk novērtēt, cik tuva ir attiecīgās prasības saikne ar maksātnespējas procedūru, tādējādi ļaujot ņemt vērā vairākus atšķirīgus (bet, iespējams, joprojām būtiskus) elementus.

56. Lai cik vilinošs būtu šis priekšlikums *in abstracto*, ieinteresēto pušu argumenti šajā lietā spilgti apliecina šādas pieejas ierobežotību. Ja nav skaidrības par precīzu nosacījumu(-iem) un to saikni, vispārējās atbilstības un/vai procesuālā konteksta vērtējuma pieejas rezultātā jebkura puse (un šajā gadījumā arī valstu tiesas) galveno uzmanību pievērš dažādiem prasības aspektiem, un, pamatojoties uz to, izvērtē, vai, pēc viņu domām, izskatāmā prasība ir pietiekami cieši saistīta ar notiekošo maksātnespējas procedūru. Lieki piebilst, ka, tā kā par vērtējuma atskaites punktu pieņem dažādus elementus, katra no šīm pieejām rada ļoti atšķirīgus rezultātus, it īpaši, ja pastāv tāda hibrīdprasība kā pamatlietā.

4. Tests – prasības juridiskais pamats (ja vien tas nav nedalāmi saistīts ar maksātnespējas procedūru)

57. Tāpēc es ieteiktu Tiesai vēlreiz apstiprināt testu, kas būtībā it lietots kopš *Nickel & Goeldner Spedition* – vai šīs prasības pamatā esošās tiesības vai saistības izriet no kopīgiem civiltiesību un komerctiesību noteikumiem vai arī no atkāpes ietverošiem noteikumiem, kas ir raksturīgi maksātnespējas procedūrai? Tādējādi izšķirošais kritērijs būtu saistīts ar testa pirmo daļu, proti, vai prasības juridiskais pamats tieši izriet no maksātnespējas noteikumiem [32]. Otrais testa nosacījums kalpotu drīzāk kā verifikācijas instruments, lai pārbaudītu secinājumu, pie kura nonāk, pamatojoties uz pirmo daļu, bet ne kā pilntiesīgs kritērijs pats par sevi.

58. Lai izvērtētu *prasības juridisko pamatu*, ir jāizskata prasības būtība prasības cēloņa nozīmē – vai tā ir prasība, kas balstīta uz parastajiem noteikumiem (piemēram, noteikumi par neatļautu darbību, par līgumu, par nepamatotu iedzīvošanos) vai drīzāk uz noteikumiem, kas raksturīgi maksātnespējai?

30 Spriedums, 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 30. un 31. punkts). Šajā sakarā ir interesanti atzīmēt, ka "juridiskā pamata" jēdziens jau bija minēts (to nosaucot par "juridisko pamatojumu") *Gourdain* lietā, lai gan minētajā lietā šo jēdzienu attiecināja uz testa abām daļām; skat. spriedumu, 1979. gada 22. februāris, *Gourdain* (133/78, EU:C:1979:49, 4. punkts).

31 Skat. spriedumus, 2017. gada 9. novembris, *Tünkers France* un *Tünkers Maschinenbau* (C-641/16, EU:C:2017:847, 22. un 28 punkts), un 2017. gada 20. decembris, *Valach* u.c. (C-649/16, EU:C:2017:986, 29. un 37. punkts).

32 Par testa juridiskā pamata nozīmi skat. arī *M. Virgós* un *E. Schmit* 1996. gada 3. maija ziņojumu par Konvenciju par maksātnespējas procedūrām (Eiropas Savienības Padomes dokuments Nr. 6500/96, DRS 8 (CFC), 196. punkts.

59. Apsverot, kas ir prasības juridiskais pamats, mērķis ir noteikt prasības izcelsmi un būtību saistībā ar (galveno) būtisko analīzi, kas nepieciešama šajā lietā. Tādējādi, piemēram, prasības par līgumsaistību izpildi juridiskais pamats ir balstīts uz parastajiem līgumtiesību noteikumiem, pat ja to ierosina likvidators, kas darbojas kreditoru interesēs [33], un tas savukārt nozīmē, ka (potenciālie) ieņēmumi tiks iekļauti parādnieka mantā. Tas pats attiecas uz prasību, kas balstīta, piemēram, uz noteikumiem par nepamatotu iedzīvošanos vai, kā tas ir pamatlietā, uz noteikumiem par neatļautu darbību.

60. Šādos gadījumos prasības pamatbūtība nemainās, neatkarīgi no tā, kas to ierosina. Tādējādi apstāklis, ka prasību ceļ administrators (vai tā ir prasība pret administratoru), tikai tāpēc, ka prasība ir celta, kamēr notiek maksātnespējas procedūra, nemainīs prasības (galveno jeb pamata) būtību. Tās juridiskais pamats nemainās [34]. To pašu var teikt par faktu, ka ieņēmumi no prasības tiek iekļauti parādnieka mantā – ja tas notiek tikai tāpēc, ka prasība ir celta, kamēr notiek maksātnespējas procedūra, tas nekādi neietekmē prasības būtību.

61. Abas šīs izmaiņas prasības "ievadē" (kas ierosina prasību vai pret ko tā tiek celta) vai tās "izvadē" (kur nonāks ieņēmumi, ir notiekošas maksātnespējas procedūras dabiskas un nepieciešamas sekas, bet *pašas par sevi* tās nemaina administratora celtās prasības raksturu. Ja ar tām būtu ļauts pamatot atbrīvojumu no Briseles I regulas piemērošanas un piemērot Maksātnespējas regulu, tad praktiski viss, kas notiek, kamēr norit maksātnespējas procedūra, izraisītu izņēmumu. Atklātos "maksātnespējas melnais caurums" – tā kā juridisko aktu veica administrators, kurš rīkojas saskaņā ar īpašiem noteikumiem par maksātnespēju, un nauda nāk no parādnieka mantas vai tiek tajā atgriezta, kas arī ir īpašu maksātnespējas noteikumu dēļ, tad visam, kas notiek ar šiem diviem parametriem, faktiski piemērotu Maksātnespējas regulu.

62. Piemēram, administrators, kas paraksta līgumu par biroja kancelejas piederumu piegādi, kuri viņam ir nepieciešami, lai veiktu savus profesionālos pienākumus, paraksta minēto līgumu saistībā ar uzdevumiem, kas viņam noteikti ar īpašiem noteikumiem par maksātnespēju, un to dara kreditoru kopuma interesēs. Turklāt pirkumu (galu galā) apmaksās no parādnieka mantas atlikuma. Tomēr tas, protams, nenozīmē, ka tad, ja būtu jāceļ prasība strīdā par minētā līguma izpildi, šīs prasības pamatā būtu izņēmuma noteikumi, kas raksturīgi maksātnespējas procedūrām. Pamatā esošā pamatprasība saistībā ar šādu darījumu bez šaubām joprojām ir līgumiska.

63. Turklāt ir jāizskata prasības juridiskais pamats (noteikumi, kas būs piemērojami, lemjot par lietas būtību), nevis darījuma ekonomiskais vai finansiālais pamatojums (piemēram, kāpēc tika noslēgts līgums vai kāpēc vispār mēģināja rīkoties noteiktā veidā, kas galu galā radīja zaudējumus), ne arī – konkrētajā neatļauto darbību kontekstā – jautājums par to, kādi tieši noteikumi (iespējams) tika pārkāpti.

64. Tādējādi, minot vēl vienu piemēru, var iedomāties administratoru, kas izraisa autoavāriju, braucot uz tikšanos ar kreditoriem (jo viņa uzmanība ir vērsta uz notiekošo maksātnespējas procedūru, nevis uz ceļu). Ja cietušais vēlas iesūdzēt administratoru, prasības būtība neapšaubāmi būs neatļauta darbība, neskatoties uz to, ka kaut kādā mērā noteikti var apgalvot, ka administrators nokļuva avārijā, jo veica uzdevumus, kas viņam uzticēti ar īpašiem noteikumiem par maksātnespēju, un šo uzdevumu izpildes laikā.

33 Spriedums, 2014. gada 4. septembris, *Nickel & Goeldner Spedition* (C-157/13, EU:C:2014:2145, 29. punkts).

34 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 10. septembris, *German Graphics Graphische Maschinen* (C-292/08, EU:C:2009:544, 32. un 33. punkts).

65. No šī skatpunkta kļūst skaidrs, ka Tiesas lietotā formulējuma otrā daļa, proti, tas, vai prasība ir *cieši saistīta ar maksātnespējas procedūru*, patiesībā nav atsevišķs kritērijs, bet gan drīzāk galvenā kritērija, proti, juridiskā pamata, verifikācijas papildelements. Ciešās saistības kritērijs tādējādi ļauj pārbaudīt, vai izvērtējums, kas balstīts uz juridisko pamatu, ir pareizs. Tas notiek, iespējojot citus konteksta elementus, kas diezgan specifiskos gadījumos varētu norādīt, ka jāņem vērā cits risinājums, nevis tas, kurš izriet no juridiskā pamata kritērija.

66. Vairumā gadījumu cieša saikne ar maksātnespējas procedūru tiek pārbaudīta, uzdodot diezgan vienkāršu jautājumu: vai būtu iespējams celt to pašu prasību – proti, prasību ar tādu pašu juridisko raksturu, bet, protams, ne visos aspektos identisku – ārpus notiekošās maksātnespējas procedūras? Ja atbilde ir jā, tad maz ticams, ka ir cieša saikne, kas varētu mainīt saskaņā ar testa pirmo daļu veikto novērtējumu, ņemot vērā prasības juridisko raksturu.

67. No šī viedokļa ciešā saikne drīzāk nozīmē "būt *nesaraujami saistītam* ar". Tas ir uzskatāms par "izņēmumu" testu – ja līdzīgu prasību (kas tāpat nav identiska attiecībā uz visiem tās procesuālajiem elementiem, bet tikai juridiskā rakstura ziņā) var ierosināt paralēli vai neatkarīgi no maksātnespējas procedūras, tad apstiprinās, ka šāda prasība nav nesaraujami saistīta ar maksātnespējas procedūru.

68. Šāds tests ļauj gūt vēl vienu apstiprinājumu par to, ka minētie prasības "ievades" un "izvades" elementi nav būtiski, ciktāl tie ir vienkārši saistīti ar notiekošo maksātnespējas procedūru. Un otrādi – atbilde var būt citāda, ja konkrētu prasību nevar celt persona vai pret personu, kas nav maksātnespējas administrators, vai ja tās priekšnosacījums ir iepriekš uzsākta maksātnespējas procedūra.

69. Visbeidzot, nevar pilnībā izslēgt, ka īpašos izņēmuma gadījumos uz ciešu saikni balstītais tests var aizstāt juridiskā pamata testa rezultātus. Tas varētu būt tad, kad attiecīgo prasību, lai gan tā principā balstīta uz parastiem noteikumiem, raksturo tik liels skaits īpašu izņēmuma noteikumu, piemēram, par prasības priekšmetu, pierādīšanas pienākumu vai noilguma termiņu, kas tik būtiski atšķiras no vispārējā režīma, ka faktiski veido atsevišķu un īpašu režīmu, kas tādējādi spētu šo prasību pietuvināt maksātnespējas jomai. Metaforiski izsakoties, pievienojot vairāk un vairāk īpašus elementus zirga zīmējumam, tas neizbēgami nozīmēs, ka noteiktā brīdī attēlotais dzīvnieks pārveidosies par kamieli, ziloni vai kaut ko citu.

70. Tomēr, piemērojot testu, jo īpaši verifikācijas otro posmu, ko tikko aprakstīju, kopējā pieeja patiešām ir viena no atkārtoti noteiktajām šauras interpretācijas vajadzībām maksātnespējas izņēmumiem Briseles I regulā [35]. To vēl vairāk uzsver tas, ka minētā izņēmuma dēļ visticamāk tiks ne tikai pieņemts lēmums par starptautisko jurisdikciju, bet tas arī ietekmēs piemērojamo tiesību aktu noteikšanu, kā turpmāk būs redzams no manām atbildēm uz citiem iesniedzējtiesas jautājumiem.

5. "Peeters/Gatzen" prasība

71. Pievēršoties konkrēti pamatlietā aplūkotajai *Peeters/Gatzen* prasībai, iesniedzējtiesai, kurai ir zināšanas par diezgan sarežģītajiem valsts procesuālajiem likumiem, būtu jāpiemēro iepriekš minētie apsvērumi attiecībā uz šo procesuālo instrumentu un tādējādi jānosaka, kura no abām attiecīgajām regulām attiecas uz prasību.

72. Tomēr, ņemot vērā *Peeters/Gatzen* prasības galvenās iezīmes, kas norādītas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, izvērtējot to juridisko raksturu iepriekš aprakstītajā izpratnē, es uzskatu, ka šāda prasība ir prasība par zaudējumu atlīdzināšanu neatļautas darbības dēļ. Tāpēc ierosinu, ka uz to netiek attiecināts Briseles I regulas 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētais izņēmums. Tādējādi šāda prasība paliek Briseles I regulas piemērošanas jomā.

35 Iepriekš 10. un 11. zemsvītras piezīme.

73. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Peeters/Gatzen* prasība ir aprakstīta kā prasība, kas izriet no vispārējām civiltiesību normām, proti, noteikumiem, kuri attiecas uz neatļautām darbībām. Tajā ir norādīts, ka no iesniedzējtiesas 2009. gada 24. aprīļa lēmuma [36] izriet, ka *Peeters/Gatzen* prasības pamatā ir zaudējumi, kas kreditoriem radušies maksātnespējīgā parādnieka un trešās personas darbību rezultātā. Šāda prasība attiecas uz kreditoru tiesībām celt prasību un trešās personas atbildību attiecībā pret kreditoriem. Tādējādi, lai gan tajā ir dažas maksātnespējai raksturīgās iezīmes, šāda prasība izriet no neatļautas darbības.

74. Līdz ar to administratora pret *Fortis* celtā prasība ir uzskatāma par delikttiesisku – tās pamatā ir apgalvotā bankas nespēja pildīt likumā noteiktos pienākumus attiecībā uz uzraudzību un skaidras naudas līdzekļu izņemšanas liegumu, tādējādi acīmredzami kaitējot kreditoriem (pirmā testa daļa). Neviena no minētajām *Peeters/Gatzen* prasības īpašajām iezīmēm nav pietiekama, lai attaisnotu konstatējumu, ka tāda prasība, kāda tika celta pamatlietā, patiešām būtu tik cieši saistīta ar maksātnespējas procedūrām, ka varētu ignorēt to, ka tās juridiskais raksturs ir neatļauta darbība (testa otrā daļa).

75. Pirmā jautājuma formulējumā iesniedzējtiesa piemin trīs šādas īpašas iezīmes.

76. Pirmkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka administrators ir cēlis *Peeters/Gatzen* prasību saskaņā ar pienākumu, kas viņam uzlikts ar valsts tiesību aktiem par maksātnespēju, lai administrētu un likvidētu parādnieka mantu kreditoru kopuma vārdā un interesēs. Tas pats par sevi nav izšķirošs faktors, jo gandrīz visas administratora prasības tiek celtas, pamatojoties uz maksātnespējas tiesību aktos noteiktajiem uzdevumiem un lai administrētu un likvidētu parādnieka mantu kreditoru kopuma vārdā un interesēs. Kā jau minēts 61.–64. punktā, ja tas būtu izšķirošs faktors, tad jebkura administratora prasība, kas celta, pildot oficiālus pienākumus, neatkarīgi no tās juridiskā rakstura ietilptu Maksātnespējas regulas darbības jomā.

77. Otrkārt, iesniedzējtiesa piemin faktu, ka administrators ir cēlis *Peeters/Gatzen* prasību, pamatojoties uz to, ka trešā persona rīkojusies prettiesiski attiecībā pret kreditoriem. Es nedomāju, ka šis elements spēj pamatot šāda veida prasības ciešu saikni ar maksātnespējas procedūru. Manuprāt, tas drīzāk norāda uz *Peeters/Gatzen* prasības patiesi delikttiesisko raksturu.

78. Treškārt, iesniedzējtiesa arī uzsver faktu, ka no prasības iegūtie līdzekļi tiek iekļauti parādnieka mantā. Tāpat, kā jau minēts 61.–64. punktā, šis elements nav izšķirošs, jo tad Maksātnespējas regulu piemērotu gandrīz visām administratora celtajām prasībām. Patiešām, no šādām prasībām iegūtie līdzekļi parasti tiek iekļauti parādnieka mantā, jo kreditori, kuriem ir tiesības saņemt ieņēmumus no konkrētas prasības, ir izņēmums, nevis likums maksātnespējas gadījumos.

79. Neskatoties uz šiem elementiem, kas minēti pirmā jautājuma tekstā, lūgumā par prejudiciālu nolēmumu ir minēti arī divi citi elementi, kuri raksturīgi šāda veida prasībai un kurus arī apsprieda tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai.

80. Pirmais papildelements izriet no 2001. gada 21. decembra sprieduma [37], kurā iesniedzējtiesa lēma, ka, lai gan *Peeters/Gatzen* prasība neliedz atsevišķiem kreditoriem celt prasību pašiem savā vārdā, ja individuāls kreditors to dara, var būt tā, ka saskaņā ar pienācīgas maksātnespējas procedūras norises principu vispirms tiek lemts par *Peeters/Gatzen* prasību.

36 ECLI:NL:HR:2009:BF3917, NJ 2009/416.
37 ECLI:NL:HR:2001:AD 2684, NJ 2005/95.

81. Šis elements parāda saikni starp šo īpašo prasības veidu un maksātnespējas procedūru, ciktāl (iespējamā) preferenciālā attieksme pret *Peeters/Gatzen* prasību būtu balstīta uz šīs procedūras esamību. Tomēr, manuprāt, šī saikne nav tik cieša, lai liktu atmest novērtējumu, kas pamatots uz prasības raksturu, jo šķiet, ka šī preferenciālā attieksme netiek piešķirta automātiski – kā to norāda iesniedzējtiesa, ja paralēli ir atsevišķas prasības, vispirms "var" būt nepieciešams lemt par *Peeters/Gatzen* prasību.

82. Otrs papildelements, kas uzsvērts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir tas, ka saskaņā ar iesniedzējtiesas 1994. gada 23. decembra spriedumu [38] kreditoru stāvoklis *Peeters/Gatzen* prasībā tiek aplūkots kopīgi, lai atlīdzinātu tiem kā kopumam radītos zaudējumus. Tāpēc trešā persona nevar izmantot aizstāvības līdzekļus, kas, iespējams, tai būtu, vēršoties pret atsevišķiem kreditoriem.

83. Manuprāt, šī iezīme izriet drīzāk no *Peeters/Gatzen* prasības kolektīvā rakstura nekā no tās saiknes ar maksātnespējas procedūru [39]. Tomēr ir taisnība, ka var lemt, ka šis izmantojamās aizstāvības ierobežojums galu galā ir maksātnespējas procedūras interesēs, ciktāl tas palielina prasības efektivitāti, kas veiksmīga iznākuma gadījumā palielinās parādnieka mantu. Tomēr šāda *Peeters/Gatzen* prasības diezgan nesvarīga vai papildu iezīme neuzrāda pietiekami ciešu saikni starp šo prasību un maksātnespējas procedūru, kas ļautu atspēkot vispārējo secinājumu, kurš balstīts uz šīs prasības būtības novērtējumu.

84. Iepriekšminēto iemeslu dēļ es uzskatu, ka tāda prasība par zaudējumu atlīdzību, kura izriet no parastajām civiltiesību normām, kuru administrators pret trešo personu ir cēlis saskaņā ar viņam valsts maksātnespējas jomas tiesību aktos uzlikto pienākumu administrēt un likvidēt parādnieka mantu kreditoru kopuma vārdā, kura ir celta, pamatojoties uz to, ka šī trešā persona pret kreditoriem rīkojusies prettiesiski, un kuras rezultātā iegūto mantu pievieno parādnieka mantai, ietilpst Briseles I regulas *ratione materiae* darbības jomā.

B. Otrais jautājums un trešā jautājuma pirmā daļa – lex fori concursus darbības joma saskaņā ar Maksātnespējas regulu

85. Iesniedzējtiesas otrais un trešais jautājums ir jāizskata tikai tad, ja Tiesa uzskata, ka uz *Peeters/Gatzen* prasību attiecas Maksātnespējas regula. Ņemot vērā negatīvo atbildi, ar kuru es iesaku atbildēt uz šo jautājumu, nedomāju, ka ir jāizskata otrais un trešais jautājums. Tomēr, lai pilnībā palīdzētu Tiesai, ja tā nonāktu pie atšķirīga secinājuma par pirmo jautājumu, es īsumā aplūkošu šos jautājumus šo secinājumu noslēguma daļā.

86. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tad, ja uz *Peeters/Gatzen* prasību attiecas Maksātnespējas regula, saskaņā ar minētās regulas 4. panta 1. punktu šādu prasību reglamentētu tās dalībvalsts maksātnespējas tiesību normas, kurā ir sākta procedūra gan attiecībā uz administratora tiesībām celt prasību, gan šai prasībai piemērojamām materiālajām tiesībām.

87. Ar šo jautājumu tiek mēģināts noteikt, vai ir iespējams ievērot otrās instances tiesas pieeju pamatlietā un tādējādi tiesību aktus, ko piemēro administratora pilnvarām (*ius agendi*), nodalīt no tiesību aktiem, kas piemērojami prasības pamatotībai. Ja ievērotu šādu pieeju, uz administratora pilnvarām attiektos *lex fori concursus* (proti, Nīderlandes tiesības), kā noteikts Maksātnespējas regulas 4. panta 2. punkta c) apakšpunktā. Minētajā pantā ir minēts, ka "procedūras sākšanas valsts tiesību akti [..] cita starpā nosaka [..] attiecīgās parādnieka un likvidatora pilnvaras". Tomēr prasības pamatotību reglamentētu tiesību akti, ko piemēro, pamatojoties uz vispārējām (ne maksātnespējas) kolīziju

38 ECLI:NL:HR:1994:ZC1590, NJ 1996/628.

39 Kolektīvo prasību efektīva apstrāde parasti liedz individuāli izvērtēt katra prasītāja situāciju attiecībā pret atbildētāju; piemēram, attiecībā uz Nīderlandes kolektīvajām prasībām skat. Bosters, T., *Collective Redress and Private International Law in the EU*, T.M.C. Asser Press, Hāga, 2017, 38. un 39. lpp.

normām. Šajā lietā tas izraisītu Nīderlandes tiesību normu kolīziju, jo Romas II regula nav piemērojama *ratione temporis* (skat. tālāk C sadaļu). Šajā lietā saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērojamais noteikums būtu *WCOD* 3. pants, saskaņā ar kuru prasība būtu jāizskata, pamatojoties uz Beļģijas tiesībām, jo *Fortis* darbojās Beļģijā.

88. Šāda katram prasības elementam piemērojamo tiesību aktu nodalīšana man šķiet problemātiska [40].

89. Pirmkārt, kā Tiesa ir uzsvērusi [41], Maksātnespējas regulas 23. apsvērumā ir noteikts, ka šajā regulā "ietvertajiem jautājumiem jānosaka vienoti tiesību normu kolīziju noteikumi, kas to piemērošanas jomā aizstāj valstu starptautisko privāttiesību noteikumus". Minētajā apsvērumā ir arī teikts, ka "*lex concursus* nosaka *visas* maksātnespējas procedūras *sekas*, gan procesuālās, gan materiālās, attiecībā uz iesaistītajām personām un tiesiskajām attiecībām" [42]. Tāpēc, ja uz *Peeters/Gatzen* prasību attiektos Maksātnespējas regula, *visus tās elementus* reglamentētu vienīgi minētās regulas tiesību normu kolīziju noteikumi.

90. Otrkārt, šķiet skaidrs, ka ar Maksātnespējas regulas 3. un 4. panta noteikumiem kopā principā tiek mēģināts panākt saskaņu starp *forum* un *ius*, proti, tiesu, kurām ir starptautiska jurisdikcija, un tiesību, kas piemērojamas maksātnespējas procedūrai, atbilstību. Patiešām, kā norādīts šīs regulas 4. panta 1. punktā, "ja vien šajā regulā nav noteikts citādi, uz maksātnespējas procedūru un tās sekām attiecas procedūras sākšanas valsts tiesību akti" [43]. Manuprāt, regula neparedz nekādus izņēmumus, kas varētu attaisnot citu tiesību aktu piemērošanu, izņemot *lex fori concursus* tādas prasības kā *Peeters/Gatzen* prasība pamatotībai, gadījumā, ja šādu prasību reglamentētu Maksātnespējas regula.

91. Gadījumā, ja prasībai piemērojamo tiesību nodalīšana nav iespējama, iesniedzējtiesa ar trešā jautājuma pirmo daļu vēlas noskaidrot, vai Beļģijas tiesību aktus var ņemt vērā citā veidā. Tā jautā, vai tās dalībvalsts tiesas, kurās ir sākta maksātnespējas procedūra, var ņemt vērā Maksātnespējas regulas 13. pantu tādā ziņā, ka atbildētājs pret prasību, ko administrators ir cēlis kreditoru kopuma interesēs, var vērsties, pierādot, ka par tā rīcību neiestājas atbildība, vērtējot pēc tām tiesību normām, kuras būtu attiecināmas uz prasību tad, ja to saistībā ar neatļautām darbībām celtu atsevišķi kreditori, nevis administrators (Beļģijas tiesības).

92. Saskaņā ar Maksātnespējas regulas 4. panta 2. punkta m) apakšpunktu "procedūras sākšanas valsts tiesību akti paredz [..] cita starpā noteikumus [..] attiecībā uz to juridisko aktu spēkā neesamību, atzīšanu par spēkā neesošiem un nepiemērošanu, kas kaitē kreditoriem".

93. Savukārt saskaņā ar šīs regulas 13. pantu ir paredzēts izņēmums 4. panta 2. punkta m) apakšpunkta piemērošanā, nosakot, ka to "nepiemēro, ja persona, kas guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, sniedz pierādījumu, ka a) uz minēto juridisko aktu attiecas tādas dalībvalsts tiesību akts, kas nav procedūras sākšanas valsts un b) minētais tiesību akts nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt attiecīgo lietu." Tāpēc 13. pantu var piemērot tikai gadījumos, kad ir piemērojams 4. panta 2. punkta m) apakšpunkts.

40 Tādā veidā, kādā to piedāvā iesniedzējtiesa, proti, ja Maksātnespējas regulu piemērotu prasībai par zaudējumu atlīdzību no *Fortis*, bet ne minētās prasības "visiem elementiem". Tomēr es vēlos precizēt, ka fakts, ka Maksātnespējas regula nav piemērojama šādai prasībai, protams, nenozīmē, ka Maksātnespējas regula nav būtiska, lai noteiktu administratora pilnvaras notiekošajā maksātnespējas procedūrā, tostarp jautājumu par tiesībām celt prasību (par zaudējumu atlīdzību) citā dalībvalstī.

41 Spriedums, 2017. gada 8. jūnijs, *Vinyls Italia* (C-54/16, EU:C:2017:433, 47. punkts).

42 Spriedums, 2016. gada 9. novembris, *ENEFI* (C-212/15, EU:C:2016:841, 17. punkts). Mans izcēlums.

43 Par Maksātnespējas regulas 3. un 4. panta saistību skat. spriedums, 2015. gada 10. decembris, *Kornhaas* (C-594/14, EU:C:2015:806, 17. punkts).

94. Ir grūti iedomāties, kā pamatlietā aplūkotā *Peeters/Gatzen* prasība varētu tikt kvalificēta kā noteikums "attiecībā uz to juridisko aktu spēkā neesamību, atzīšanu par spēkā neesošiem un nepiemērošanu, kas kaitē kreditoriem" Maksātnespējas regulas 4. panta 2. punkta m) apakšpunkta nozīmē. Šādas prasības mērķis nav atzīt trešās personas aktu par spēkā neesošu, apstrīdamu vai nepiemērojamu, bet gan atgūt zaudējumus, kas radušies tāpēc, ka šī trešā persona rīkojusies prettiesiski attiecībā pret kreditoriem. Tāpēc, tā kā pamatlietā nebūtu piemērojams regulas 4. panta 2. punkta m) apakšpunkts, arī 13. pantā minētais izņēmums nebūtu piemērojams.

95. Vēl viens šķērslis 13. panta piemērošanai izriet no tā formulējuma un mērķa. Runājot par formulējumu, šis noteikums attiecas uz "personu, kura *guvusi labumu* no akta, kas kaitē kreditoriem" (mans izcēlums). Runājot par mērķi, Tiesa ir spriedusi, ka 13. pantā minētā izņēmuma, kurš jāinterpretē šauri[44], "mērķis ir aizsargāt tiesisko paļāvību personai, kura guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, – paredzot, ka uz šo aktu pat pēc maksātnespējas procedūras sākšanas turpinās attiekties tiesības, kas tam bija piemērojamas dienā, kad tas tika sagatavots [..]"[45].

96. Izskatāmajā lietā es neredzu aktu, no kura *Fortis* būtu guvusi labumu un kurš būtu jāaizstāv, lai aizsargātu *Fortis tiesisko paļāvību*. Tāpēc Maksātnespējas regulas 13. pantā minētais izņēmums, uz kuru attiecas striktas interpretācijas pienākums, nevar tikt uzskatīts par piemērojamu pamatlietā.

97. Noslēgumā, ja tiktu uzskatīts, ka *Peeters/Gatzen* prasība ir Maksātnespējas regulas darbības jomā, to reglamentētu tikai *lex fori concursus*. Turklāt uz regulas 13. pantu nevar atsaukties, lai ņemtu vērā atšķirīgu likumu.

98. *Post scriptum* varētu piebilst, ka šajā sadaļā izklāstītais, manuprāt, vēl vairāk apstiprina to, ka pareizā atbilde uz pirmo jautājumu ir tāda, ka Maksātnespējas regula nereglamentē *Peeters/Gatzen* prasību. Patiešām, ja šāda prasība būtu minētās regulas darbības jomā, tas nozīmētu, ka tiesību akti, kas piemērojami iespējamajai neatļautajai darbībai, nebūtu Beļģijas tiesību akti (tās vietas tiesību akti, kurā notika iespējamā neatļautā darbība), bet gan Nīderlandes tiesību akti (tās vietas tiesību akti, kurā pēc tam uzsākta maksātnespējas procedūra pret personu, kas, kā tiek apgalvots, ir guvusi labumu no neatļautās darbības). Šis fakts, kā liecina šajā sadaļā izklāstītais, radītu praktisku vajadzību pēc diezgan mākslīgas vai apgrūtinošas juridiskas konstrukcijas, lai apvērstu maksātnespējas regulas vispārējo noteikumu darbību, kas, protams, liek domāt par to, kāpēc šie noteikumi vispār jāpiemēro. Šādas pūles drīzāk apstiprina, ka patiešām nav ciešas nepieciešamās saiknes starp minēto prasību un maksātnespējas procedūru.

C. Trešā jautājuma otrā daļa – Romas II regula

99. Trešā jautājuma otrajā daļā iesniedzējtiesa jautā, vai tad, ja *Peeters/Gatzen* prasībai piemēro tikai *lex fori concursus*, būtu iespējams tieši vai pēc analoģijas, pamatojoties uz Romas II regulas 17. pantu kopsakarā ar Maksātnespējas regulas 13. pantu, ņemt vērā apgalvotās neatļautās darbības veikšanas vietā (proti, Beļģijā) spēkā esošos drošības un rīcības noteikumus, piemēram, finanšu jomā piemērojamos banku rīcības noteikumus.

100. Cik man zināms, Tiesa nekad nav interpretējusi Romas II regulas 17. pantu. Vērtējot tādas personas darbību, ko uzskata par atbildīgu, šis noteikums ļauj *kā faktu* (nevis kā *juridisku noteikumu*) un, *ciktāl tas iespējams*, *ņemt vērā* (nevis piemērot) drošības un rīcības noteikumus, kas bijuši spēkā tajā vietā un laikā, kad iestājies notikums, kurš radījis atbildību.

44 Spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands* (C-310/14, EU:C:2015:690, 18. punkts).

45 Spriedums, 2015. gada 15. oktobris, *Nike European Operations Netherlands* (C-310/14, EU:C:2015:690, 19. punkts). Skat. arī spriedumu, 2017. gada 8. jūnijs, *Vinyls Italia* (C-54/16, EU:C:2017:433, 30. punkts).

101. Lai pamatlietā piemērotu Romas II regulas 17. pantu, minētajai regulai būtu jābūt piemērojamai *ratione temporis*. Ir taisnība, ka Romas II regulas piemērojamības laikā noteikšana, kā norādīts minētās regulas 31. un 32. pantā, nav pašsaprotama. Tomēr *Homawoo* lietā Tiesa skaidroja, ka šie noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai šī regula ir jāpiemēro vienīgi tādiem notikumiem, kas rada kaitējumu, kuri ir *iestājušies pēc* 2009. gada 11. janvāra. Tiesvedības par zaudējumu atlīdzību uzsākšanas dienai nav nozīmes, nosakot šīs regulas piemērojamību laikā [46].

102. Tāpēc, ņemot vērā spriedumu *Homawoo* un bez nepieciešamības pārbaudīt, vai banku rīcības finanšu noteikumi ietilpst jēdzienā "drošības un rīcības noteikumi", es uzskatu, ka Romas II regulas 17. pantu pamatlietā nevar piemērot.

103. Visbeidzot, iesniedzējtiesa jautā par iespēju šajā lietā Romas II regulas 17. pantu (kā arī Maksātnespējas regulas 13. pantu) ņemt vērā *pēc analoģijas*. Noteikti ir taisnība, ka jebkuru ES tiesību aktu vai principu neatkarīgi no tā, vai tas ir spēkā vai ne un vai tam ir vai nav saistošas juridiskas sekas, valsts tiesa pēc analoģijas var ņemt vērā tiktāl, ciktāl tās valsts noteikumi par interpretāciju un piemērošanu to pieļauj [47] un ciktāl valsts tiesnesis uzskata, ka šāds fakultatīvs iedvesmas avots, kas izriet no Savienības tiesībām, ir noderīgs, lai atrisinātu šo lietu.

104. Tomēr vēlreiz [48] – vēl svarīgāks jautājums, manuprāt, ir tas, vai patiešām jāizmanto apgrūtinoša juridiska konstrukcija, šajā gadījumā noteikumu piemērošana pēc analoģijas, neņemot vērā to materiālo un laika ierobežojumu, lai rastu risinājumu (Beļģijas tiesību aktu piemērošana) problēmai (Nīderlandes tiesību aktu piemērojamība saskaņā ar Maksātnespējas regulu), kas nemaz nebija jārada (jo izskatāmajai *Peeters/Gatzen* prasībai būtu jāpiemēro Briseles I regula). Jebkurā gadījumā es uzskatu, ka arī šajā ziņā šie iesniedzējtiesas jautājumi drīzāk apstiprina, ka starp prasību un maksātnespējas procedūru nav ciešas saiknes.

V. Secinājumi

105. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Tāda prasība – kā pamatlietā – par zaudējumu atlīdzību, kura izriet no parastajām civiltiesību normām, kuru administrators pret trešo personu ir cēlis saskaņā ar viņam valsts maksātnespējas jomas tiesību aktos uzlikto pienākumu administrēt un likvidēt parādnieka mantu kreditoru kopuma vārdā, kura ir celta, pamatojoties uz to, ka šī trešā persona pret kreditoriem rīkojusies prettiesiski, un kuras rezultātā iegūto mantu pievieno parādnieka mantai, ietilpst Padomes regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās *ratione materiae* darbības jomā.

46 Spriedums, 2011. gada 17. novembris, *Homawoo* (C-412/10, EU:C:2011:747, 37. punkts).

47 Attiecībā uz analoģijas izmantošanu ar Savienības tiesībām skat. spriedumu, 1985. gada 12. decembris, *Krohn* (165/84, EU:C:1985:507, 14. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Iepriekš, šo secinājumu 98. punkts.